

ІМЯ МУЖАГА ВОІНА – НАЗАЎСЁДЫ Ў СЭРЦАХ УДЗЯЧНЫХ ЗЕМЛЯКОЎ

Сёлетнім летам у жыцці калектыва Карабоўскай сярэдняй школы, як, зрэшты, і ў жыцці многіх жыхароў Карабоўскага сельсавета адбылася вельмі значная падзея. Мясцовай установе адукацыі, у адпаведнасці з рашэннем раённага выканаўчага камітэта ад 17 ліпеня 2012 года (аб чым унесены адпаведны запіс у Адзіны дзяржаўны рэгістр юрыдычных асоб і прыватных прадпрыемстваў), было прысвоена імя Рамана Іосіфавіча Мацеюна. Такім чынам, дзякуючы намаганням кіраўніцтва раёна, старанню і рупнасці настаўнікаў і вучняў, увекачечана памяць нашага мужага земляка, воіна-інтэрнацыяналіста, выдатнага сына глыбоцкай зямлі. Такая пачэсная справа, безумоўна, мае свой лагічны працяг.

Хвалюючая сустрэча

Да гэтага дня, да гэтага адказнага мерапрыемства школьнікі і іх педагогі рыхтаваліся вельмі сур'ёзна, з асаблівай адказнасцю і стараннем. Вядома ж, хваляваліся, бо ўпершыню сустракалі столькі гасцей, родных і блізкіх выдатнага чалавека, імем якога названа піянерская дружына, а цяпер і школа. Такая сустрэча на самой справе гістарычная. На яе з розных мясцін Беларусі завіталі браты Рамана Мацеюна – Іосіф, Багдан, Артур і Юрый, іх жонкі, сястра Міра, а таксама старэйшая дваюрадная сястра і хрэсная Рамана – Крысціна і пляменнікі Максім і Таццяна. Хаця тут, лічу неабходным, абмовіцца: у такім, значна пашыраным, складзе дружнае сямейства Мацеюноў вельмі часта наведваецца ў родныя мясціны, вёску Гулідава, а ў Карабоўскую школу, мусіць, упершыню.

Усе яны, як адзін, шануюць, берагуць бацькаўшчыну, спяшаюцца сюды, каб наведаць могілкі, дзе пахаваныя любімая матуля Марыя Ігнацьеўна і тата Іосіф Іосіфавіч. А родная вуліца ў Гулідава, якая дарэчы, носіць імя Рамана Мацеюна, бацькоўскі дом па-ранейшаму для кожнага з іх застаюцца надзейным прытулкам, самым утульным месцам на планеце, дзе забываюцца ўсе жыццёвыя згрызоты, дзе адбываецца ачышчэнне ад пыльных жыццёвых шляхоў. Такімі іх выхавалі – адданымі дому і роду свайму, роднай зямлі. І гэтую вернасць сваю яны берагуць, як самае найкаштоўнейшае багацце ў свеце, і перадаюць з пакалення ў пакаленне.

Калектыву Карабоўскай СШ як належнае пераняў лепшыя напрацоўкі і традыцыі зачыненай некалі Гулідаўскай школы, беражліва стаў захоўваць памяць пра земляка, воіна-інтэрнацыяналіста Рамана Мацеюна, які вучыўся менавіта ў Гулідаўскай васьмігодцы...

Цёплая атмасфера сустрэчы ў Карабоўскай школе паланіла ўсіх яе ўдзельнікаў. Пасля экскурсіі па школе, якую правяла для гасцей в.а. намесніка дырэктара па выхаваўчай рабоце Алена Жыдко, усе сабраліся ў холе першага паверха, ля стэнда «Ценою мужества и чести», прысвечанага Раману Мацеюну. Затым прагучала літаратурна-музычная кампазіцыя, аўтары і выканаўцы, якой вельмі пастараліся, каб іх шчырыя, пранікнёныя словы пра мужных воінаў-афганцаў, пра выдатных нашых землякоў кранулі сэрца кожнага.

«Знаете, каким он парнем был»

Найбольшая радасць і шчасце для бацькоў выгадаваць дзяцей здаровымі, добрасумленнымі, спагадлівымі, працавітымі. Марыя Ігнацьеўна і Іосіф Іосіфавіч сумелі ўкласці ўсю сваю любоў і сілы дзеля гэтага. Усе шасцёра іх дзяцей выраслі сапраўднымі грамадзянамі, дастойнымі людзьмі, сталі: хто педагогам, хто журналістам, а хто вайскоўцам. Кожны з іх належным чынам зарэкамендаваў сябе ў прафесіі, а гарачым патрыятычным запалам рэалізуе сябе ў карысных справах. Гэтак жа годна прайшоў свій кароткі, усяго 29-гадовы, адрэзак зямной дарогі іх брат Раман Мацяюн.

Па ўспамінах родных, ён быў у сям'і адным з самых стараных, шчырых і працавітых, пяшчотна любячым сынам, чулым братам, надзейным сябрам. У школьныя гады захапляўся спортам, загартоўваўся, а таму не дзіўна, што паступіў у Віцебскі тэхнікум фізічнай культуры. Пасля яго заканчэння ў 1977 годзе праходзіў тэрміновую армейскую службу ў складзе абмежаванага вайсковага кантынгенту ў Венгрыі, быў сувязістам, спецыялістам першага класу, выдатнікам баявой і палітычнай падрыхтоўкі. Пасля дэмабілізацыі ў Вілейцы ўзначальваў ДСТ «Ураджай», а з 1982 года стаў кадравым ваенным. А таму, ён як грамадзянін, які прысягнуў на вернасць сваёй Айчыне, як належнае прыняў загад камандавання аб накіраванні на службу ў Афганістан.

У жніўні 1987 года, развітваючыся з жонкай і зусім маленькім сынам, з усімі роднымі, пакідаючы родную зямлю, ён быў поўны аптымізму і надзеі на хуткую сустрэчу.

– Ад'язжаў, як быццам хутка вернецца, – успамінае самы старэйшы з братоў – Іосіф. – З маленькім чамаданчыкам накіраваўся да трапа самалёта. Мы з Мірай праводзілі яго тады. На развітанне махнуў фуражкай і...

Служыў Раман Мацяюн у Кабуле. А ў кастрычніку пры пералёце ў другую вайсковую часць, у г. Лашкардах, іх самалёт быў збіты. Загунулі 17 чалавек з 18, што знаходзіліся на борце. У іх ліку Раман Мацяюн. Так абарвалася жыццё маладога, поўнага надзей і планаў, чалавека, выдатнага сына, мужа, брата, бацькі.

Едкі пах вайны

Вестку пра тое, што Раман накіраваны ў Афганістан, самым далікатным чынам усе ўтойвалі ад матулі. Тлумачылі, што яго адправілі ў службовую камандзіроўку ў Манголію. Але «абман» дзяцей не здоўжыўся. Трымаючы ў руках ліст, першую пісьмовую вестачку ад сына, яна адразу адчула едкі, страшны пах вайны...

– Што ж вы мне не кажаце, – заплакала маці...

Наколькі цяжка было ўсведамляць гэта, ведала толькі мацярынскае сэрца. І можна толькі ўявіць, якой незагойнай ранай стала для яе апошняя вестка пра сына Рамана. А ў кароткі адрэзак часу паміж гэтымі весткамі было некалькі пісем з Афганістана, поўных адданай сыноўняй любові. Вось некалькі вытрымак з іх: *«Добры дзень, мае дарагія, мамачка, і ўсе, хто зараз ёсць дома, я атрымаў ваша пісьмо.»*

«Мамачка, родная мая, я вельмі цябе прашу – не хвалюйся... я буду часцей вам пісаць, каб вы за мяне не хваліліся, добра?»

«...Ці пачалі капаць бульбу? І ці вырасла яна? Ці змалацілі ячмень? Ці ёсць сёлета хоць троху яблыкаў? Тут нам часам даюць яблыкі, памідоры, вінаград. Ну а маладой нашай бульбачкі пакаштую ў наступным годзе.»

«Вось ужо будзе месяц, як я паехаў. Час гэты прайшоў хутка...Больш за ўсе мне хочацца нашай вады з калодзежа.»

Толькі брацтвам моцным моцныя мы ўсе

Тэма гераізму, мужнасці, праяўленай нашымі беларускімі хлопцамі, такімі, як і Раман Мацяюн, рэфрэнам гучала праз усю літаратурную музычную кампазіцыю. І трэба было бачыць, з якой увагай слухалі школьнікі ўспаміны Артура Мацяюна, якому таксама давялося зведаць жах афганскай вайны. Так распарадзіўся лёс, што ён, ваенны карэспандэнт, неўзабаве пасля гібелі брата адправіўся ў тое ж гарніла, у тую ж далёкую старану.

– Вельмі складана ўсё гэта ўсвядоміць, – кажа Артур Іосіфавіч. – Рана душэўная пасля гібелі брата яшчэ крываточыла. Я іменна там, на вайне, зразумеў, што такое армейскае брацтва, афіцэрскі гонар і сумленне... Сэрца безумоўна рвалася на месца, дзе ўпаў мой брат. Мне пашчасціла сустрэцца і паразмаўляць з яго баявымі сябрамі, даведацца яшчэ больш пра яго баявыя будні.

А колькі ў памяці засталася незабыўных сустрэч з землякамі, з гераічнымі нашымі глыбоцкімі хлопцамі. Нечаканай і незвычайнай была сустрэча з мужным сапёрам Ігарам Фёдаравічам, ураджэнцам Карабоўскага сельскага савета, былым вучнем Карабоўскай школы.

Іх подзвіг там, у чужой краіне, павінен быць увекавечаны ў нашай памяці назаўсёды. І мне, і ўсім вельмі прыемна, што Карабоўскай школе прысвоена імя Рамана Мацеюна. Бязмерна ўдзячны кіраўніцтву раёна. І вам, дарагія настаўнікі і вучні, за вашу працу, за ваш клопат па захаванні памяці пра нашага незабыўнага брата. Хачу запэўніць, цяпер мы яшчэ часцей будзем бываць у вас і дапамагаць у стварэнні пакоя памяці воіна-інтэрнацыяналіста.

Артур Іосіфавіч падарыў школе сямейную рэліквію – вучнёўскі дзённік Рамана Мацеюна і двухтомнік «Памяць. Горад Віцебск», дзе дарачы змешчаны артыкул пра яго.

Ад імя педагогаў і вучняў дырэктар установы Таццяна Гаўрылава запэўніла вялікую радню мужанага воіна, што калектыў прыкладзе ўсе намаганні, каб быць дастойным свайго земляка і ставіць перад сабой вельмі пачэсную і важную задачу, захаваць памяць пра Рамана Мацеюна і перадаць яе наступным пакаленням.

А. Зінкевіч